

**UCHWAŁA NR 766.LIV.2022**  
**RADY MIASTA CZĘSTOCHOWY**

z dnia 27 stycznia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy  
w Rodzinie w Mieście Częstochowie do roku 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jt. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn.zm.) w związku z art. 92 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (jt. Dz. U. z 2020 r., poz. 920 z późn.zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (jt. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249)

**Rada Miasta Częstochowy uchwała:**

- § 1.** Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Częstochowie do roku 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Częstochowy.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta  
Częstochowy

**Zbigniew Niesmaczny**

Załącznik do uchwały Nr 766.LIV.2022

Rady Miasta Częstochowy

z dnia 27 stycznia 2022 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE  
W MIEŚCIE CZĘSTOCHOWIE DO ROKU 2025**

## **SPIS TREŚCI**

WPROWADZENIE	3
I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	5
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE	6
1. Pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	7
2. Działalność Zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie	7
3. Pomoc Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej	9
4. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	10
5. Wsparcie Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi	11
6. Pomoc Ośrodka Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem	12
7. Działania podejmowane przez Policję	13
8. Działalność profilaktyczna	13
9. Analiza SWOT	17
10. Zasoby miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	18
III. CELE I ZADANIA	22
1. Cel główny	22
2. Cele operacyjne	22
3. Zadania	22
IV. ADRESACI PROGRAMU	26
V. FINANSOWANIE PROGRAMU	27
VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	27
SPIS TABEL	32

## WPROWADZENIE

Rodzina to podstawowa komórka społeczna, najstarsza i jednocześnie najpowszechniejsza forma życia społecznego. Prawidłowo funkcjonująca, zapewnia jednostce odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego oraz zaspokaja istotne potrzeby życiowe, w tym przede wszystkim potrzebę bezpieczeństwa i miłości. Dom rodzinny powinien być miejscem spokojnym, do którego chętnie wracamy. Jednak nie wszyscy znajdujemy w nim akceptację i zrozumienie. Niektórym osobom wręcz przeciwnie, kojarzy się ze strachem, cierpieniem fizycznym, psychicznym i emocjonalnym ze względu na niewłaściwe relacje panujące w rodzinie i doznawaną przemoc.

Przez przemoc w rodzinie należy rozumieć „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne i wynikać z pobudek osobistych, frustracji, stresu, uzależnienia, zaburzeń psychicznych, braku więzi emocjonalnych i z doświadczeń wyniesionych z domu rodzinnego. U podstaw przemocy mogą również leżeć mechanizmy dyskryminacji i wykluczenia, dlatego tak ważna, już od najmłodszych lat, jest nauka rozpoznawania, nazywania, przeżywania emocji w taki sposób, by nie prowadziły one do negatywnych zachowań (np. przemocy słownej lub fizycznej), wyrażania uczuć i emocji w pozytywny sposób, rozwiązywania konfliktów oraz kształtowanie empatii.

Zjawisko przemocy ma swoje korzenie w uwarunkowaniach kulturowych i cywilizacyjnych, przy wpływie czynników zewnętrznych. Panujące stereotypy stanowią przeszkodę w zapewnieniu równości, a co za tym idzie negatywnie wpływają na skalę zjawiska przemocy.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do ujawnienia w związku z tym, że osoby dotknięte przemocą boją się o tym mówić, wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy. Nie bez znaczenia jest fakt, że ofiarę i sprawcę łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne. Przemoc w rodzinie może przynieść poważne konsekwencje w postaci szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych, prowadzi do naruszeń norm moralnych i prawnych. Osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie są zarówno dorośli, jak i dzieci, natomiast osobami stosującymi przemoc są zazwyczaj osoby dorosłe – zdecydowanie częściej mężczyźni niż kobiety, jak wynika z dostępnych danych statystycznych.

Wyodrębnia się kilka form przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale także wiele elementów wspólnych. Są to:

- 1) przemoc fizyczna – działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest zamierzone zranienie, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, oblewanie wrzątkiem, użycie broni;

2) przemoc psychiczna – działanie, które prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, np. poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, grożenie, szantażowanie;

3) przemoc seksualna – działanie wymuszające różnego rodzaju niechciane i nieakceptowane zachowania w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych, np. nieakceptowane pieszczoty i praktyki seksualne, seks z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia;

4) przemoc ekonomiczna – działanie zmierzające do uzależnienia finansowego od sprawcy, np. niezaspakajanie podstawowych potrzeb materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, okradanie, zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli;

5) zaniedbanie, niezaspakajanie lub ograniczanie podstawowych potrzeb, np. jedzenia, snu, dostępu do opieki medycznej, dostępu do kuchni, łazienki, niewywiązywanie się z opieki nad dziećmi, osobami w podeszłym wieku i niepełnosprawnymi.

Przemoc w rodzinie zwykle nie jest czynem jednorazowym, nietrudno zaobserwować, że powtarza się ona według pewnych prawidłowości, tworząc błędne koło przemocy. Powtarza się w cyklach składających się z następujących po sobie faz:

1) faza narastającego napięcia – charakteryzuje się narastającymi sytuacjami konfliktowymi, czasami są to błaheostki, drobne nieporozumienia, które powodują dalszy wzrost napięcia. Osoba stosująca przemoc staje się rozdrażniona i poirytowana. Każdy drobiazg może wywołać jej złość. Osoba dotknięta przemocą w tej fazie jest bardzo napięta, czujna, odczuwa różne dolegliwości, np. bóle głowy, bezsenność, utratę apetytu. W tej fazie często szuka pomocy wśród rodziny, przyjaciół, instytucji;

2) faza gwałtownej przemocy – faza, w której osoba stosująca przemoc staje się bardzo gwałtowna. Zdarza się, że sytuacja ta zagraża zdrowiu lub życiu osób krzywdzonych. Eskalację takiego zachowania wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg, np. nieuprasowana koszula, spóźniony posiłek. Ta faza może trwać od 2 do 48 godzin, może oznaczać dla osoby pokrzywdzonej walkę o przeżycie. W tej fazie najczęściej dochodzi do interwencji, to wówczas osoba dotknięta przemocą decyduje się wezwać pomoc, czy złożyć skargę;

3) faza miodowego miesiąca – to dla osoby stosującej przemoc czas skruchy i okazywania miłości osobie pokrzywdzonej. Osoba stosująca przemoc próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynna, miła (kupuje kwiaty, prezenty). Osoba pokrzywdzona najczęściej wierzy w zapewnienia zmiany i chociaż niedawno gotowa była uciec, wbrew zdrowemu rozsądkowi zostaje. Osoba stosująca przemoc jednak niedługo przestaje być miła i uprzejma, znowu zaczyna narastać napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać. Rozpoczyna się nowy cykl przemocy.

Zjawisko przemocy w rodzinie, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Podstawowym aktem prawnym, który określa w Polsce zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie, jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (jt. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Na szczeblu gminnym i powiatowym obejmują one m.in.: opracowanie i realizację gminnego i powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Niniejszy program został przygotowany przy współpracy Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy oraz udziale przedstawicieli innych podmiotów realizujących w mieście zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

## **I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU**

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Częstochowie do roku 2025 został opracowany – w Częstochowie jako gminie na prawach powiatu - w oparciu o art. 6 ust. 2 pkt 1 oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Na treść i realizację Programu mają również wpływ m.in. następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jt. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jt. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- 3) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (jt. Dz. U. z 2021 r. poz. 2345);
- 4) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (jt. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359);
- 5) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 6) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. nr 209, poz. 1245);
- 7) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie

bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. nr 81 poz. 448);

8) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Częstochowy;

9) Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

## **II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE**

Diagnozę, która pozwala ocenić istotę i skalę problemu przemocy w rodzinie w mieście Częstochowie, sporządzono na podstawie danych przekazanych przez następujące podmioty, które w ramach prowadzonej działalności zajmują się przeciwdziałaniem przemocy w mieście oraz wspieraniem osób i rodzin nią dotkniętych:

1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie,

2) Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy,

3) Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie,

4) Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie,

5) Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie,

6) Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem w Częstochowie,

7) Komendę Miejską Policji w Częstochowie,

8) placówki oświatowe w mieście,

9) organizacje pozarządowe, zajmujące się w ramach swojej działalności przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz wspieraniem osób dotkniętych przemocą w rodzinie i stosujących przemoc w rodzinie.

Diagnoza obejmuje również wskazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (analiza SWOT) oraz identyfikację podmiotów działających w tym obszarze w mieście.

Miasto Częstochowa podejmuje liczne działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Są one skierowane zarówno do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak i osób stosujących przemoc. Ponadto duży nacisk kładzie się na stały rozwój profilaktyki – propagowanie postaw alternatywnych wobec przemocy, naukę umiejętności społecznych i wychowawczych, inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

### **1. Pomoc Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej**

W latach 2018-2020 liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem finansowym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie z powodu przemocy w rodzinie była znacznie niższa niż w 2017 r.

(odpowiednio 18 i 55 w 2017 r., 8 i 13 w 2018 r., 3 i 6 w 2019 r., 9 i 20 w 2020 r.). W ramach prowadzonej działalności, Ośrodek udzielał pomocy specjalistycznej osobom dotkniętym przemocą i osobom stosującym przemoc w rodzinie. W 2020 roku liczba rodzin dotkniętych przemocą, które objęto pracą socjalną, była niższa niż w latach poprzednich (493 w 2017 r., 496 w 2018 r., 487 w 2019 r., 471 w 2020 r.). Wiązało się to ze spadkiem liczby procedur „Niebieskie Karty”. Z roku na rok zmniejszała się liczba osób objętych terapią krótkoterminową skoncentrowaną na rozwiązaniach (z 17 w 2017 r. do 6 w 2020 r.). Ponad dwukrotny spadek w 2020 roku liczby osób korzystających z ww. terapii, w stosunku do roku poprzedniego, wynikał z licznych obostrzeń i ograniczeń spowodowanych wywołaną przez koronawirusa SARS-CoV-2 pandemią choroby zakaźnej COVID-19, która wybuchła w kraju w marcu 2020 r. Dane szczegółowe w zakresie wsparcia udzielanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 1. Pomoc świadczona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie osobom dotkniętym przemocą i osobom stosującym przemoc w rodzinie w latach 2017-2020**

forma pomocy	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
liczba rodzin (liczba osób w rodzinach) objętych wsparciem finansowym z powodu przemocy w rodzinie	18 (55)	8 (13)	3 (6)	9 (20)
liczba rodzin objętych pracą socjalną	493	496	487	471
liczba osób objętych terapią krótkoterminową skoncentrowaną na rozwiązaniach	17	14	13	6

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie jest odpowiedzialny za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy, a także deleguje do niego swoich pracowników. Pracownicy Ośrodka powoływani są do każdej grupy roboczej; jej członkowie opracowują indywidualny plan działania i pomocy rodzinie, w której została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”.

## 2. Działalność Zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadaniem Zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, funkcjonującego na terenie miasta Częstochowy, jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez: diagnozowanie tego problemu, podejmowanie działań, w tym inicjowanie interwencji, w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, które mają na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Zespół interdyscyplinarny powołuje grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W latach 2017-2020, liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego stale zmniejszała się (z 493 w 2017 r. do 402 w 2020 r.), przy czym zwiększeniu uległa liczba Kart zakładanych



w sprawach okołorozwodowych. Wśród Niebieskich Kart dotyczących małoletnich zdarzały się Karty dotyczące alienacji rodzicielskiej. Głębsza diagnoza sytuacji nie potwierdziła jednak występowania ww. zjawiska, z reguły wskazując na zaogniony konflikt małżeński, często na tle finansowym (np. dotyczącym wysokości alimentów).

W analizowanym okresie systematycznie spadała również liczba wniosków, skierowanych przez Zespół Interdyscyplinarny do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, o zastosowanie leczenia odwykowego względem osoby podejrzewanej o uzależnienie od alkoholu (z 84 w 2017 r. do 52 w 2020 r.). Warto jednocześnie zauważyć, że po spadku w 2018 roku, w latach 2019-2020 wzrosła liczba rodzin, w których przebywają dzieci dotknięte przemocą lub są jej świadkami (ze 184 w 2018 r. do 195 w 2020 r.). W związku z tym zwiększyła się również liczba wniosków złożonych przez Zespół Interdyscyplinarny do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dzieci (z 223 w 2018 r. do 254 w 2020 r.). Są one obligatoryjnie kierowane do sądu, kiedy dochodzi do przemocy w rodzinie, w której przebywają osoby nieletnie.

W latach 2019-2020, w stosunku do roku 2018, na wyższym poziomie pozostawała również liczba rodzin, w których przemocą dotknięte były osoby z niepełnosprawnością (z 7 w 2018 r. do 11 w 2020 r.), oraz liczba rodzin, w których przemocą dotknięte były osoby starsze (26 w 2018 r., 36 w 2019 r., 33 w 2020 r.).

Dane szczegółowe na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego na terenie miasta w latach 2017-2020 przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy w latach 2017-2020**

kategorie	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
liczba Niebieskich Kart złożonych do Zespołu Interdyscyplinarnego	493	414	408	402
liczba rodzin, gdzie dzieci dotknięte są przemocą lub są jej świadkami	213	184	187	195
liczba rodzin, gdzie przemocą dotknięte są osoby starsze	38	26	36	33
liczba rodzin, gdzie przemocą dotknięte są osoby z niepełnosprawnością	13	7	9	11
liczba wniosków złożonych przez Zespół Interdyscyplinarny do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dzieci	236	223	243	254
liczba wniosków złożonych przez Zespół Interdyscyplinarny do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	84	61	58	52

Źródło danych: Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy.

### 3. Pomoc Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej

Celem działalności Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie jest udzielanie natychmiastowej specjalistycznej pomocy, w szczególności psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej, dla osób i rodzin w sytuacji kryzysowej, a w sytuacjach uzasadnionych schronienia. Pomoc świadczona jest mieszkańcom miasta znajdującym się w szeroko rozumianym kryzysie, a w szczególności

osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, osobom po próbach samobójczych i ich rodzinom, osobom przeżywającym utratę kogoś bliskiego, gwałtowną, niekorzystną zmianę w życiu (utratę pracy, zdradę współmałżonka, zagrożenie ciężką chorobą) oraz trudności małżeńskie lub partnerskie oraz rodzicom mającym problemy wychowawcze z dziećmi, osobom przeciążonym psychicznie, żyjącym w stanie przewlekłego stresu, obarczonym następstwami wielu trudnych zdarzeń, doświadczonym klęską żywiołową lub katastrofą.

W latach 2017-2020 liczba osób korzystających w Częstochowskim Centrum Interwencji Kryzysowej z pomocy specjalistycznej: psychologicznej, prawnej, terapeutycznej, poradnictwa rodzinnego, grup wsparcia ulegała wahaniom (505 w 2017 r., 447 w 2018 r., 511 w 2019 r., 458 w 2020 r.), podobnie jak liczba osób korzystających z dostępnego w jego ramach hostelu (64 w 2017 r., 45 w 2018 r., 68 w 2019 r., 51 w 2020 r.).

Jednocześnie po spadku w 2018 roku, w latach 2019-2020 wzrosła liczba osób z problemami życiowymi (m.in. problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym i przemocą domową), które skorzystały z Częstochowskiego Telefonu Zaufania (z 3 197 w 2018 r. do 3 703 w 2020 r.). Znaczny wzrost w 2020 roku mógł być spowodowany obostrzeniami wynikającymi z wybuchu pandemii COVID-19, które ograniczyły możliwość bezpośrednich spotkań z pracownikami Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej.

W latach 2018-2019, w stosunku do roku 2017, zwiększyła się również liczba osób objętych wsparciem w ramach telefonu dla ofiar przemocy domowej „Niebieska Linia” (świadczona pomoc wiązała się głównie z problemem przemocy domowej i dotyczyła uzyskania informacji na temat możliwości otrzymania wsparcia; 132 w 2017 r., 198 w 2018 r., 194 w 2019 r.) W 2020 r. telefon dla ofiar przemocy domowej „Niebieska Linia” nie funkcjonował; jego rolę przejął Telefon Interwencji Kryzysowej, który w analizowanym roku odnotował znaczny wzrost liczby osób objętych pomocą (363 w 2017 r., 389 w 2018 r., 347 w 2019 r., 557 w 2020 r.).

Dane szczegółowe na temat działalności Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej w latach 2017-2020 przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 3. Działalność Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie w latach 2017-2020**

kategorie	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
liczba osób, które skorzystały z pomocy specjalistycznej: psychologicznej, prawnej, terapeutycznej, poradnictwa rodzinnego, grup wsparcia	505	447	511	458
liczba osób, które skorzystały ze schronienia w hostelu	64	45	68	51
liczba osób, które skorzystały z Częstochowskiego Telefonu Zaufania	3 898	3 197	3 382	3 703
liczba osób, które skorzystały z telefonu dla ofiar przemocy domowej „Niebieska Linia”	132	198	194	nie działał
liczba osób, które skorzystały z Telefonu Interwencji Kryzysowej	363	389	347	557

Źródło danych: Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie.

#### 4. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie, w ramach swojej działalności, kontaktuje się także z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, uruchamia procedurę „Niebieskie Karty”, prowadzi rozmowy z osobami doznającymi przemocy w celu zdiagnozowania jej sytuacji w rodzinie oraz rozmowy interwencyjne z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nich przemocy, motywuje dorosłe ofiary przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy oraz sprawców przemocy do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, informuje o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci krzywdzonych, a w razie konieczności zawiadamia Prokuraturę lub Policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znęcania się (art. 207 KK) oraz innego przestępstwa z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej na szkodę osoby najbliższej, a także powiadamia sąd rodzinny o sytuacji dziecka.

Dane szczegółowe na temat działań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie, podejmowanych w latach 2017-2020 w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 4. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2017-2020**

kategorie	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
liczba osób doznających przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	231	119	133	84
liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	178	44	133	84
liczba świadków przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	126	0	0	0
liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”	2	1	1	0
liczba przeprowadzonych rozmów z osobami doznającymi przemocy w celu zdiagnozowania ich sytuacji w rodzinie	231	119	133	84
liczba rozmów interwencyjnych z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nich przemocy	184	44	40	39

liczba dorosłych ofiar przemocy zmotywowanych do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy	231	119	133	84
liczba sprawców przemocy zmotywowanych do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych	184	44	40	39
liczba osób poinformowanych o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci krzywdzonych	97	58	78	122
liczba zawiadomień do Prokuratury lub na Policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znęcania się	0	0	0	0
liczba zawiadomień do Prokuratury lub na Policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej na szkodę osoby najbliższej	0	0	0	0
liczba powiadomień skierowanych do sądu rodzinnego o sytuacji dziecka	18	3	1	0

Źródło danych: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie.

Liczba osób doznających przemocy w rodzinie, z którymi w latach 2018-2019 kontaktowali się członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, była znacznie niższa niż w 2017 roku (231 w 2017 r., 119 w 2018 r., 133 w 2019 r.). Na dalszy spadek w 2020 roku (do 84) wpływ miała pandemia COVID-19, która ograniczyła możliwość bezpośrednich spotkań z Komisją. W analizowanym okresie wahanom ulegała liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (178 w 2017 r., 44 w 2018 r., 133 w 2019 r., 84 w 2020 r.).

W latach 2018-2020 znacznie niższa niż w 2017 roku była także liczba rozmów interwencyjnych z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nich przemocy oraz liczba sprawców przemocy zmotywowanych do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych (184 w 2017 r., 44 w 2018 r., 40 w 2019 r., 39 w 2020 r.). Warto dodać, że w 2020 roku wzrosła liczba osób poinformowanych o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci krzywdzonych (97 w 2017 r., 58 w 2018 r., 78 w 2019 r., 122 w 2020 r.).

## 5. Wsparcie Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi

Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie, w ramach swojej działalności, świadczy w punkcie konsultacyjnym poradnictwo dla ofiar przemocy domowej, a także realizuje programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Po znacznym wzroście w 2018 r., w latach 2019-2020 spadła liczba porad udzielonych ofiarom przemocy domowej w punkcie konsultacyjnym (ze 169 w 2018 r. do 44 w 2020 r.). Jednocześnie po stałym wzroście w latach 2017-2019 liczby osób stosujących przemoc w rodzinie, które przystąpiły i ukończyły program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (z odpowiednio 22 i 21 w 2017 r. do odpowiednio 60 i 59 w 2019 r.), w 2020 r. nastąpił jej spadek (do odpowiednio 41 i 29; ze względu na obostrzenia i ograniczenia związane z pandemią COVID-19 w roku tym nie odbyła się jedna edycja programu). Należy dodać, że w latach 2018-2020 na tym samym poziomie pozostawała liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które przystąpiły i ukończyły program psychologiczno-terapeutyczny (po 10).

Dane szczegółowe na temat działań Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie podejmowanych w latach 2017-2020 na rzecz osób zmagających się z problemem przemocy przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 5. Wsparcie świadczone osobom dotkniętym przemocą przez Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie w latach 2017-2020**

<b>kategorie</b>	<b>2017 r.</b>	<b>2018 r.</b>	<b>2019 r.</b>	<b>2020 r.</b>
liczba porad udzielonych w punkcie konsultacyjnym dla ofiar przemocy domowej	73	169	95	44
liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które przystąpiły do programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	22	45	60	41
liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które ukończyły program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	21	41	59	29
liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które przystąpiły do programu psychologiczno-terapeutycznego	5	10	10	10
liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które ukończyły program psychologiczno-terapeutyczny	5	10	10	10

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie.

#### **6. Pomoc Ośrodka Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przemocą**

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany jest także przez prowadzony przez Stowarzyszenie ETOH w Częstochowie Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przemocą. Liczba osób, które przystąpiły do programu i które go ukończyły w latach 2019-2020 była niższa niż w 2017 r.; w 2018 r. programu nie realizowano (odpowiednio 37 i 30 w 2017 r., odpowiednio 22 i 15 w 2019 r., odpowiednio 30 i 23 w 2020 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 6. Wsparcie świadczone osobom dotkniętym przemocą przez Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przemocą Stowarzyszenia ETOH w latach 2017-2020**

<b>kategorie</b>	<b>2017 r.</b>	<b>2018 r.</b>	<b>2019 r.</b>	<b>2020 r.</b>
liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które przystąpiły do programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	37	–	22	30
liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które ukończyły program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	30	–	15	23

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przemocą Stowarzyszenia ETOH.

#### **7. Działania podejmowane przez Policję**

Według danych Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie, w latach 2017-2020 systematycznie zmniejszała się liczba przeprowadzonych interwencji domowych (z 7 536 w 2017 r. do 4 846 w 2020 r.), podobnie jak liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” (z 622 w 2017 r. do 492 w 2020 r.), liczba zatrzymanych osób stosujących przemoc w rodzinie (ze 125 w 2017 r. do 83 w 2020 r.) oraz, w związku z powyższym, liczba osób

stosujących przemoc, będących pod wpływem alkoholu (z 363 w 2017 r. do 258 w 2020 r.). Wynikało to m.in. z lepszej znajomości problemu przemocy oraz poprawy umiejętności dostrzegania, przez osoby zobligowane do wszczynania procedury „Niebieskie Karty”, różnicy między przemocą w rodzinie a np. konfliktem małżeńskim.

Jednocześnie stale rosła liczba przeprowadzonych interwencji w rodzinie, w których świadkami przemocy były dzieci (ze 139 w 2017 r. do 187 w 2020 r.), co należy uznać za niepokojące zjawisko. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 7. Działania podejmowane przez Komendę Miejską Policji w Częstochowie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2017-2020**

<b>kategorie</b>	<b>2017 r.</b>	<b>2018 r.</b>	<b>2019 r.</b>	<b>2020 r.</b>
liczba przeprowadzonych interwencji domowych	7 536	5 730	5 061	4 846
liczba sporządzonych Niebieskich Kart	622	563	553	492
liczba osób dotkniętych przemocą	661	573	525	467
w tym liczba kobiet	547	484	462	390
w tym liczba mężczyzn	114	89	63	77
liczba zatrzymanych osób stosujących przemoc w rodzinie	125	112	107	83
liczba osób stosujących przemoc, będących pod wpływem alkoholu	363	335	319	258
liczba interwencji w rodzinach, w których świadkami przemocy były dzieci	139	152	174	187

Źródło danych: Komenda Miejska Policji w Częstochowie.

## **8. Działalność profilaktyczna**

Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odgrywa działalność profilaktyczna. Podmioty działające w tym obszarze w mieście (m.in. Urząd Miasta Częstochowy, Pełnomocniczka Prezydenta Miasta Częstochowy ds. Równych Szans, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Częstochowskie Centrum Wspierania Rodziny, Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi, placówki oświatowe, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, Samorządowy Ośrodek Doskonalenia, Komenda Miejska Policji, organizacje pozarządowe) organizują, współorganizują lub biorą udział w wielu przedsięwzięciach profilaktycznych, kierowanych zarówno do dzieci, młodzieży i ich rodziców lub opiekunów, jak i do swoich członków/przedstawicieli. W latach 2017-2020 były to m.in.:

### **Działania cykliczne**

- 1) edukacja antydyskryminacyjna – realizowany w częstochowskich szkołach projekt „Strefa Empatii”, którego celem jest propagowanie postaw sprzyjających tolerancji, umiejętności dostrzegania i akceptowania różnic między ludźmi; szkolenia dla uczniów i uczennic, kadry pedagogicznej w zakresie

postępowania się językiem porozumienia oraz rozwiązywania konfliktów, gra antidyskryminacyjna „Na tropie uprzedzeń”;

2) udział w międzynarodowej kampanii „16 dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na Płeć”;

3) Częstochowskie Dni Profilaktyki – zajęcia profilaktyczno-animacyjne dla uczniów i uczennic częstochowskich szkół, mające na celu wykształcenie postawy wolnej od przemocy i uzależnień;

4) miejska gra profilaktyczna dla dzieci i młodzieży z Częstochowy;

5) kierowany do uczniów szkół podstawowych program profilaktyczno-wychowawczy „Epsilon” w zakresie profilaktyki zachowań problemowych, w tym przemocy i zaburzeń zachowania, uzależnień, rekomendowany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

6) zajęcia profilaktyczne dla uczniów według programu „Unplugged”;

7) cykl szkoleń dla wychowawców klas „Profilaktyczny Bank Dobrych Praktyk” z zakresu radzenia sobie z problemem przemocy w grupach klasowych;

8) warsztaty „Przemoc to zło, z którym możesz wygrać”, przeznaczone dla uczniów częstochowskich szkół z zakresu praw człowieka i praw dziecka, komunikacji interpersonalnej, z asertywności, mające na celu działania antyprzemocowe;

9) cykliczne warsztaty, tematyczne zajęcia profilaktyczno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży w przedszkolach i szkołach częstochowskich;

10) konkurs plastyczny „Kochaj, nie bij” o tematyce antyprzemocowej, kierowany do uczniów częstochowskich szkół;

11) podniesienie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie poprzez cykliczne szkolenia kadry pracującej z rodzinami doświadczającymi przemocy – konferencje, szkolenia, debaty, kampanie mające na celu nabycie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych, dotyczących zarówno wykonywania powierzonych zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy, ochrony osób doświadczających przemocy, jak również poszukiwania alternatywnych rozwiązań dla sprawców przemocy.

#### **Inne zajęcia profilaktyczno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży szkolnej**

1) program profilaktyczny pn. „Moje życie wolne od uzależnień”, obejmujący m.in. cykl warsztatów profilaktycznych nt. rozwiązywania konfliktów;

2) konkurs fotograficzny pn. „Uzależnieniom i przemocy – mówimy NIE” w ramach programu „Uzależnienia – STOP”, kierowany do młodzieży częstochowskich szkół ponadpodstawowych;

3) konkurs plastyczny „Świeć przykładem – reaguj na przemoc”;

4) cykl zajęć skierowanych do młodzieży dotyczących zasad i granic w wychowaniu, okazywaniu emocji i komunikowaniu bez stosowania przemocy;

5) warsztaty psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży pt. „Rozwijanie samoświadomości w zakresie uczuć i emocji”;

6) warsztaty psychologiczne wprowadzające dziecko w świat zasad i norm społecznych zrealizowane przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Częstochowie;

7) trening umiejętności psychospołecznych dla liderów młodzieżowych „Stacja – animacja” zrealizowany przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Częstochowie;

8) zajęcia edukacyjno-profilaktyczne dla uczniów szkół częstochowskich organizowane przez Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie;

9) warsztaty profilaktyczne „Akceptacja i stereotypy”, prowadzone dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (Urząd Miasta Częstochowy, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie);

10) zajęcia oraz programy profilaktyczne i socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży na poziomie profilaktyki uniwersalnej (całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze);

11) bajkoterapia, warsztaty plastyczne – arteterapia pn. „Strach ma wielkie oczy” – zajęcia dla dzieci mieszkanki schroniska Domu Samotnej Matki z bajką terapeutyczną, temat lęku, przemocy, trudnych sytuacji w rodzinie (Caritas Archidiecezji Częstochowskiej);

12) cykliczne zajęcia socjoterapeutyczne uczące okazywania i nazywania emocji nieraniących innych oraz konstruktywnych metod wyrażania złości (Caritas Archidiecezji Częstochowskiej);

13) pogadanki z zakresu profilaktyki prawnej oraz prelekcje na temat odpowiedzialności prawnej nieletnich, ze szczególnym uwzględnieniem konsekwencji prawnych cyberprzemocy przeprowadzone w placówkach oświatowych przez przedstawicieli Prokuratury Rejonowej;

14) funkcjonowanie świetlic środowiskowych prowadzących zajęcia dla dzieci zagrożonych przemocą, mające na celu pokazywanie pozytywnych zmian;

15) prelekcje przedstawicieli Policji obejmujące uczniów klas IV-VIII.

#### **Warsztaty dla rodziców i opiekunów dzieci podnoszące kompetencje wychowawcze:**

1) warsztaty dla rodziców podnoszące kompetencje rodzicielskie w celu pogłębienia wiedzy rodziców na temat poszczególnych etapów rozwoju ich dzieci, poprawienia relacji i więzi rodzinnych wolnych od przemocy i agresji; realizator: Caritas Archidiecezji Częstochowskiej (2017, 2018);



2) szkolenia warsztatowe pod nazwą "Diagnoza i interwencja w kryzysie suicydalnym oraz doskonalenie kompetencji nauczycieli, wychowawców, pedagogów" z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym; realizator: Urząd Miasta, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2017);

3) w ramach programu profilaktyczno-wychowawczego „Epsilon”, rekomendowanego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, konsultacje dla wychowawców klas biorących udział w programie, pisemne rekomendacje do dalszej pracy z grupami klasowymi oraz ewaluacji programu; realizatorzy: Urząd Miasta, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2017, 2018);

4) warsztaty dla rodziców mające na celu wzmocnienie relacji rodzinnych, wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinie, poznawanie własnych praw, motywowanie do podjęcia działań we własnej obronie i obronie dziecka; realizatorzy: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Miasta, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych (2017, 2018);

5) „Jestem odpowiedzialnym rodzicem” – działania o charakterze profilaktycznym i interwencyjnym wobec rodziców uczniów, szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym, konsultacje w zakresie tworzeniu klimatu wychowawczego sprzyjającego wychowywaniu i komunikowaniu się z dzieckiem bez stosowania przemocy; realizatorzy: Fundacja Chrześcijańska „Adullam”, świetlica socjoterapeutyczna „Życie poza szkołą” (2017, 2018);

6) Szkoła Dla Rodziców (3 edycje, 2019) – tematem przewodnim było bezpieczeństwo uczniów i najmłodszych mieszkańców Częstochowy (cyberprzemoc, przemoc rówieśnicza, dopalacze, narkotyki, alkohol itp.); realizator: Częstochowskie Centrum Wsparcia Rodziny.

#### **Warsztaty dla kuratorów sądowych:**

1) „Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem jako narzędzie w pracy kuratora sądowego” mające na celu pogłębienie wiedzy na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie (2017);

2) „Przemoc seksualna i inne formy krzywdzenia dzieci”.

## 9. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką służącą porządkowaniu informacji. W przypadku niniejszego Programu pozwala zidentyfikować mocne i słabe strony lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także wskazać szanse i zagrożenia, jakie przed nim stoją.

Przeprowadzona analiza obejmuje: mocne strony – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację w ww. obszarze, słabe strony – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację w ww. obszarze, szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów, zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów. Wyniki analizy przedstawiono poniżej.

<b>Mocne strony</b>
1) szeroki wachlarz działań edukacyjno-profilaktycznych i informacyjnych podejmowanych w mieście w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym zajęcia profilaktyczne, kampanie społeczne 2) interdyscyplinarność w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 3) ścisła współpraca podmiotów funkcjonujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie; koordynacja wspólnych działań w ramach Partnerstwa Aktywności Lokalnej „Częstochowa – mówimy NIE uzależnieniom i przemocy” 4) szeroki dostęp do placówek świadczących pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego, pedagogicznego, terapii, grup wsparcia) dla osób doświadczających przemocy w rodzinie 5) sprawnie funkcjonujący system przeciwdziałania problemom alkoholowym, często związanym z przemocą domową (terapia i wsparcie osób uzależnionych i współuzależnionych) 6) realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie 7) działalność Pełnomocniczki Prezydenta Miasta Częstochowy ds. Równych Szans (szkolenia, warsztaty, wspieranie osób doświadczających przemocy)
<b>Słabe strony</b>
1) ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie 2) niewystarczający dostęp do pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży (nieadekwatne do potrzeb liczba i wymiar zatrudnienia psychologów/pedagogów szkolnych) 3) niewystarczająca wiedza psychologów/pedagogów szkolnych, uniemożliwiająca udzielenie stosownej pomocy uczniom i uczennicom, doświadczającym dyskryminacji, których prawa, z uwagi na narodowość, tożsamość płciową i orientację seksualną, są łamane 4) niewystarczający poziom wiedzy na temat procedury „Niebieskie Karty” wśród pracowników oświaty 5) niska skuteczność oddziaływań motywujących osoby stosujące przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych 6) niewystarczająco rozwinięty ruch samopomocowy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie 7) niewystarczające wsparcie służb pomocowych w zapobieganiu wypaleniu zawodowemu spowodowanemu nadmiarem obowiązków zawodowych i przeżywaniem silnych emocji związanych z przemocą w rodzinie
<b>Szanse</b>
1) wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy w rodzinie 2) możliwość pozyskania dodatkowych środków finansowych z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dedykowanych działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy, poprzez udział w otwartym konkursie na realizację projektów w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” 3) aktywny udział mieszkańców miasta w kampaniach społecznych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie 4) upowszechnienie stosowania przez odpowiednie służby przepisów dotyczących możliwości natychmiastowej izolacji sprawcy przemocy 5) utrzymywanie wysokiego poziomu zaangażowania wykwalifikowanej kadry realizującej zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie 6) dalsze kształcenie kadr pomocowych w zakresie zapisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 7) zintensyfikowanie działań antydyskryminacyjnych

Zagrożenia
1) narastanie zjawiska przemocy w środowisku szkolnym 2) niski poziom współpracy rodzin dotkniętych przemocą ze specjalistami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy 3) brak przepisów obligujących osoby stosujące przemoc do udziału w spotkaniach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego oraz do realizowania ustaleń poczynionych w toku pracy grup roboczych 4) niechęć osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych oraz brak możliwości nakazu takiego udziału 5) przekonania i stereotypy panujące w społeczeństwie, powodujące przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy domowej i powstrzymujące przed ujawnieniem problemu i poszukiwaniem pomocy 6) mowa nienawiści oraz nienawistne znaki i symbole w przestrzeni publicznej 7) utrudnione przez pandemię szukanie pomocy przez osoby doświadczające przemocy w rodzinie w sytuacji ograniczonego funkcjonowania systemu wsparcia oraz przymusowego zamknięcia z osobą stosującą przemoc 8) wypalenie zawodowe służb w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie 9) znikoma liczba organizacji pozarządowych w mieście, które wśród działań statutowych mają obszar przeciwdziałania przemocy 10) brak lokalnych organizacji pozarządowych, których obszarem działań byłaby edukacja antydyskryminacyjna

### 10. Zasoby miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Na terenie miasta Częstochowy funkcjonują różne podmioty świadczące pomoc i wsparcie dla osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

**Tabela 8. Podmioty realizujące w mieście zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie**

lp.	nazwa i adres podmiotu	zakres działalności
1.	<b>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie, Sekcja Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą,</b> ul. Kopernika 4, Częstochowa	1) konsultacje dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i będących jej świadkiem 2) konsultacje dla osób stosujących przemoc w rodzinie 3) podejmowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie 4) wszczynanie i realizacja procedury „Niebieskie Karty” 5) terapia krótkoterminowa w nurcie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach, z osobami doświadczającymi przemocy i stosującymi przemoc 6) współpraca i konsultacje dla osób zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie 7) praca socjalna z rodzinami dotkniętymi przemocą 8) zapewnienie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeśli stan zdrowia osób dotkniętych przemocą tego wymaga 9) zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie pomocy w postaci schronienia w całonocnej placówce 10) udzielanie kompleksowych informacji o formach pomocy i wsparcia, dostępnych na terenie miasta
2.	<b>Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy,</b> ul. Kopernika 4, Częstochowa	1) integrowanie i koordynowanie funkcjonowania podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, w szczególności przez: 2) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie 3) przeciwdziałanie przemocy 4) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym 6) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie 7) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie 8) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz

		rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy 9) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań
3.	<b>Częstochockie Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie,</b> ul. Rejtana 7b, Częstochowa	1) pomoc psychologiczna 2) pomoc socjalna (praca socjalna) 3) pomoc prawna 4) psychoterapia 5) grupy wsparcia 6) hostel 7) prowadzenie interwencji kryzysowych telefonicznie 8) telefon zaufania 9) internetowa poradnia kryzysowa
4.	<b>Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie,</b> ul. Nowowiejskiego 24, Częstochowa	1) kontakt z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie 2) uruchamianie procedury „Niebieskie Karty” 3) prowadzenie rozmów interwencyjnych z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy 4) motywowanie dorosłych ofiar przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy oraz sprawców przemocy do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych 5) informowanie o lokalnej ofercie pomocy dla dzieci krzywdzonych, a w razie konieczności zawiadamianie Prokuratury lub Policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa znęcania się (art. 207 KK) oraz innego przestępstwa z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej na szkodę osoby najbliższej 6) powiadamianie sądu rodzinnego o sytuacji dziecka 7) działalność profilaktyczno-edukacyjna
5.	<b>Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie,</b> ul. Sikorskiego 78/80, Częstochowa	1) punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą 2) programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie 3) programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc w rodzinie
6.	<b>Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przystępstwem w Częstochowie,</b> al. Pokoju 12, Częstochowa	1) pomoc prawna 2) pomoc psychologiczna 3) pokrywanie kosztów świadczeń zdrowotnych osobom pokrzywdzonym 4) pokrywanie kosztów kształcenia osób będących ofiarami przestępstw i bliskich im osób 5) finansowanie dopłat do zobowiązań czynszowych i opłat 6) bony żywnościowe lub pokrywanie kosztów żywności oraz bony towarowe lub pokrywanie kosztów zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej
7.	<b>Dom Samotnej Matki i Dziecka w Częstochowie,</b> ul. ks. S. Staszica 5, Częstochowa	1) schronienie, wyżywienie i zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych samotnym rodzicom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży oraz innym osobom sprawującym opiekę nad dziećmi 2) pomoc w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, kształtowaniu prawidłowych postaw i załatwianiu spraw urzędowych 3) wsparcie w usamodzielnianiu się poprzez aktywizację zawodową i wypracowanie stabilności finansowej 4) zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej
8.	<b>Placówki oświatowe w mieście</b>	1) diagnozowanie sytuacji i potrzeb dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie 2) udzielanie kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy oraz wsparcia 3) organizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie

		<p>4)udzielanie kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej oraz formach pomocy specjalistycznej na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie</p> <p>5)wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie</p> <p>6)współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy</p>
9.	<b>Placówki ochrony zdrowia w mieście</b>	<p>1)rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy osoby pokrzywdzone bądź świadkowie próbują to ukryć</p> <p>2)przeprowadzanie rozmów umożliwiających rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania</p> <p>3)poinformowanie osób dotkniętych przemocą o możliwościach szukania pomocy</p> <p>4)bezpłatne wydanie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach</p> <p>5)po dokonaniu analizy sytuacji osoby czy rodziny i stwierdzeniu takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb, np. pomocy społecznej, Policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>6)uruchomienie procedury „Niebieskie Karty” przewidzianej dla przedstawicieli ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie</p> <p>7)w sytuacjach dotyczących dzieci – zwrócenie się do sądu rodzinnego z prośbą o wgląd w sytuację rodziny</p> <p>8)w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ciężkiego uszkodzenia ciała lub wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania</p> <p>9)współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy</p>
10.	<b>Placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w mieście</b>	<p>1)analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie</p> <p>2)wzmacnianie roli i funkcji rodziny</p> <p>3)rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny</p> <p>4)podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny</p> <p>5)pomoc w integracji rodziny</p> <p>6)przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny oraz dążenie do reintegracji rodziny</p>
11.	<b>Częstochowskie Stowarzyszenie ETOH, al. Pokoju 12, Częstochowa</b>	<p>1)prowadzenie Ośrodka Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przeszłością</p> <p>2)organizowanie i współorganizowanie akcji pomocy społecznych i charytatywnych</p> <p>3)wspieranie i realizowanie programów rehabilitacji zdrowotnej, społecznej i zawodowej</p> <p>4)działalność profilaktyczna na rzecz osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, m.in. poprzez rozpowszechnianie kultury fizycznej i sportu</p> <p>5)organizowanie i współorganizowanie imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych</p> <p>6)organizowanie akcji pomocy dzieciom z udziałem innych podmiotów</p> <p>7)organizowanie i współorganizowanie oraz wspieranie różnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz rodzinnych form spędzania czasu wolnego</p> <p>8)działalność oświatowa, terapeutyczna i uzupełniająca, w szczególności na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>9)działalność edukacyjna i poradnicza, w szczególności na rzecz osób</p>

		<p>zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>10)organizowanie i współorganizowanie działalności naukowej, badawczej i wydawniczej</p> <p>11)organizowanie i wspieranie inicjatyw na rzecz wzmocnienia więzi rodzinnych i społecznych</p> <p>12)współpraca z jednostkami wdrażającymi innowacyjne kierunki, w szczególności w zakresie metod wychowania, pomocy</p>
12.	<b>Partnerstwo Aktywności Lokalnej „Częstochowa – mówimy NIE uzależnieniom i przemocy”</b>	<p>Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i zwiększenie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez:</p> <p>1)wzmocnienie dotychczasowej współpracy polegającej na realizacji projektów,</p> <p>2)wymianę informacji oraz udział w organizowanych spotkaniach, warsztatach, konferencjach,</p> <p>3)realizację działań prewencyjnych, edukacyjnych i wychowawczych, mających na celu uwrażliwienie społeczeństwa na występujące problemy w zakresie przemocy i uzależnień</p>
13.	<b>Komenda Miejska Policji w Częstochowie,</b> ul. Popieluszki 5, Częstochowa	<p>1)udzielanie pomocy osobom, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, w tym pierwszej pomocy</p> <p>2)organizowanie dostępu do pomocy medycznej dla członków rodziny dotkniętej przemocą</p> <p>3)przewożenie, w sytuacji zagrażającej życiu i zdrowiu, osób dotkniętych przemocą w rodzinie do placówek świadczących pomoc specjalistyczną i zapewniających schronienie</p> <p>4)prowadzenie rozmów z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobami najbliższymi i innymi osobami pozostającymi w stałym lub przemijającym stosunku zależności</p> <p>5)przeprowadzanie na miejscu zdarzenia czynności procesowych w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa</p> <p>6)składanie systematycznych wizyt, sprawdzających stan bezpieczeństwa osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, w zależności od planu pomocy i potrzeb określonych przez Zespół Interdyscyplinarny lub grupę roboczą</p>
14.	<b>Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Częstochowie wykonujące orzeczenia w sprawach karnych,</b> ul. Żwirki i Wigury 9/11, Częstochowa	<p>1)udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i w grupach roboczych</p> <p>2)sprawowanie dozorów kuratorskich w sprawach związanych z popełnieniem przestępstwa polegającego na użyciu przemocy</p>

Źródło danych: Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy.

### III. CELE I ZADANIA

#### 1. Cel główny

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Częstochowie do roku 2025 jest **zmniejszenie skali przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności wsparcia osób i rodzin dotkniętych tym problemem.**

#### 2. Cele operacyjne

1) Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2) Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

3) Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

4) Zwiększenie poziomu kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

### 3. Zadania

Osiągnięcie sformułowanych powyżej celów wymaga wdrożenia zadań. Zostały one ujęte w 4 obszarach, zgodnych z obszarami wyznaczonymi w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021, tj.:

1) Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna;

2) Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;

3) Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie;

4) Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

**Obszar 1:** Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

**Cel operacyjny:** Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

<b>nazwa zadania</b>	<b>realizatorzy/partnerzy w realizacji</b>
Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie	podmioty realizujące w mieście zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Podniesienie świadomości społecznej odnośnie problemu przemocy w rodzinie	Urząd Miasta, MOPS <sup>1</sup> , ZI <sup>2</sup> , MKRPA <sup>3</sup> , placówki oświatowe, Policja, organizacje pozarządowe, lokalne media
Zwiększenie wiedzy dzieci i młodzieży na temat zjawiska agresji i przemocy	placówki oświatowe, MKRPA <sup>3</sup> , OPOPA <sup>4</sup> , MOPS <sup>1</sup> , placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, ZPPP <sup>5</sup> , Policja, organizacje pozarządowe, lokalne media
Prowadzenie poradnictwa, w tym podejmowanie działalności edukacyjnej służącej wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych metod i kompetencji rodziców i opiekunów w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	placówki oświatowe, MKRPA <sup>3</sup> , jednostki poradnictwa specjalistycznego, MOPS <sup>1</sup> , ZI <sup>2</sup> , ośrodki wsparcia, CCIK <sup>6</sup> , organizacje pozarządowe
Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie działalności informacyjnej i edukacyjnej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Urząd Miasta, MOPS <sup>1</sup> , organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe

<sup>1</sup>MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

<sup>2</sup>ZI – Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy

<sup>3</sup>MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie

<sup>4</sup> OPOPA – Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie

<sup>5</sup> ZPPP – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Częstochowie

<sup>6</sup> CCIK – Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie

**Czas realizacji zadań:** lata 2021-2025

**Spodziewane efekty realizacji zadań:**

podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy;

rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

**Obszar 2:** Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

**Cel operacyjny:** Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie

<b>nazwa zadania</b>	<b>realizatorzy/partnerzy w realizacji</b>
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy	ZI <sup>1</sup> i powoływane w jego ramach grupy robocze
Rozwijanie, w razie potrzeby, sieci i oferty placówek udzielających wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym tworzenie punktów konsultacyjnych	Urząd Miasta, CCIK <sup>2</sup> , OPOPA <sup>3</sup> , MOPS <sup>4</sup>
Nawiązywanie, rozwijanie i wzmocnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Urząd Miasta, MOPS <sup>4</sup> , organizacje pozarządowe
Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Urząd Miasta, CCIK <sup>2</sup> , OPOPA <sup>3</sup> , MKRPA <sup>5</sup> , MOPS <sup>4</sup> , ZI <sup>1</sup> , placówki oświatowe, oraz zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe, lokalne media
Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie	Urząd Miasta, MKRPA <sup>5</sup> , CCIK <sup>2</sup> , MOPS <sup>4</sup>
Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”	MOPS <sup>4</sup> , ZI <sup>1</sup> , MKRPA <sup>5</sup> , Policja, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej
Świadczenie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poradnictwa (medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego) i terapii oraz pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych	Urząd Miasta, CCIK <sup>2</sup> , MOPS <sup>4</sup> , ZI <sup>1</sup> , OPOPA <sup>3</sup> , MKRPA <sup>5</sup> , ZPPP <sup>6</sup> , ośrodki wsparcia, zakłady opieki zdrowotnej, oraz organizacje pozarządowe
Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy specjalistycznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	MOPS <sup>4</sup> , CCIK <sup>2</sup> , OPOPA <sup>3</sup> , organizacje pozarządowe
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej	Urząd Miasta, MOPS <sup>4</sup> , CCIK <sup>2</sup> , DSMiD <sup>7</sup> , organizacje pozarządowe
Kontynuowanie funkcjonowania w mieście telefonów	Urząd Miasta, MOPS <sup>4</sup> , CCIK <sup>2</sup> , oraz organizacje pozarządowe



zaufania i informacyjnych oraz e-poradnictwa dla osób dotkniętych przemocą	
Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie	MOPS <sup>4</sup> , Policja, zakłady opieki zdrowotnej
Tworzenie preferencyjnych warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie wynajem mieszkań z zasobu gminy	Urząd Miasta
Monitoring pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą	MOPS <sup>4</sup> , ZI <sup>1</sup>

<sup>1</sup>ZI – Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy

<sup>2</sup>CCIK – Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie

<sup>3</sup>OPOPA – Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie

<sup>4</sup>MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

<sup>5</sup>MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie

<sup>6</sup>ZPPP – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Częstochowie

<sup>7</sup>DSMiD – Dom Samotnej Matki i Dziecka w Częstochowie

**Czas realizacji zadań:** lata 2021-2025

**Spodziewane efekty realizacji zadań:**

podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób i rodzin zagrożonych bądź doświadczających przemocy zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy.

**Obszar 3:** Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

**Cel operacyjny:** Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

<b>nazwa zadania</b>	<b>realizatorzy/partnerzy w realizacji</b>
Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy osobom stosującym przemoc w rodzinie	Urząd Miasta, MOPS <sup>1</sup> , ZI <sup>2</sup> , OPOPA <sup>3</sup> , Policja, organizacje pozarządowe
Podejmowanie działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”	Policja, MOPS <sup>1</sup> , ZI <sup>2</sup> , MKRPA <sup>4</sup> , zakłady opieki zdrowotnej, placówki oświatowe
Zapewnienie dostępu do terapii krótkoterminowej dla osób stosujących przemoc w rodzinie i osób mających trudności w radzeniu sobie z agresją	MOPS <sup>1</sup> , OPOPA <sup>3</sup>
Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	OPOPA <sup>3</sup> , organizacje pozarządowe
Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	OPOPA <sup>3</sup> , organizacje pozarządowe
Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób	OPOPA <sup>3</sup> , organizacje pozarządowe

<sup>1</sup>MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

<sup>2</sup>ZI – Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy

<sup>3</sup>OPOPA – Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie

<sup>4</sup>MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie

**Czas realizacji zadań:** lata 2021-2025

**Spodziewane efekty realizacji zadań:**

zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym rozwój programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i programów psychologiczno-terapeutycznych oraz innych programów uzupełniających korekcję i terapię osób stosujących przemoc w rodzinie.

**Obszar 4:** Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

**Cel operacyjny:** Zwiększenie poziomu kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

nazwa zadania	realizatorzy/partnerzy w realizacji
Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków Zespołu interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	MOPS <sup>1</sup> , ZI <sup>2</sup>
Wspieranie osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia	Urząd Miasta, CCIK <sup>3</sup> , MOPS <sup>1</sup> , OPOPA <sup>4</sup> , organizacje pozarządowe, samorząd wojewódzki

<sup>1</sup>MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

<sup>2</sup>ZI – Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy

<sup>3</sup>CCIK – Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie

<sup>4</sup>OPOPA – Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie

**Czas realizacji zadań:** lata 2021-2025

**Spodziewane efekty realizacji zadań:**

podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób ją stosujących.

#### **IV. ADRESACI PROGRAMU**

Adresatami Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Częstochowie do roku 2025 są mieszkańcy Częstochowy, a w szczególności:

- 1) osoby i rodziny zagrożone przemocą w rodzinie,
- 2) ofiary przemocy w rodzinie,
- 3) świadkowie przemocy w rodzinie,
- 4) sprawcy przemocy w rodzinie,
- 5) służby, w tym instytucje i organizacje pozarządowe, zajmujące się problematyką przemocy w rodzinie.

#### **V. FINANSOWANIE PROGRAMU**

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Częstochowie do roku 2025 będzie finansowana:

- 1) ze środków własnych pochodzących z budżetu Gminy Miasta Częstochowy,
- 2) z dotacji celowych z budżetu państwa,
- 3) ze środków samorządu wojewódzkiego,
- 4) z programów rządowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) z funduszy zewnętrznych,
- 6) ze środków pozyskanych z innych źródeł.

Na realizację Programu w 2021 roku przewidziano w budżecie Gminy Miasta Częstochowy m.in. następujące środki finansowe:

- 1) Rozdział 85154. Przeciwdziałanie alkoholizmowi – zadanie „Prowadzenie Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie”: 572 000,00 zł;
- 2) Rozdział 85154. Przeciwdziałanie alkoholizmowi – zadania w zakresie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie: 310 000,00 zł;
- 3) Rozdział 85205. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: 86 701,00 zł;
- 4) Rozdział 85220. Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej – zadanie „Prowadzenie Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie”: 330.008,00 zł.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2022-2025 z budżetu Gminy Miasta Częstochowy zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Miasta.

Poszczególne podmioty biorące udział we wdrażaniu Programu mogą pozyskiwać środki finansowe na jego realizację we własnym zakresie.

## VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Częstochowie do roku 2025 będzie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczone do ich realizacji podmioty.

Skuteczność wdrożenia Programu będzie zależała m.in. od posiadanych i pozyskanych środków finansowych na opracowanie i realizację projektów, które będą zgodne z przyjętymi w nim zadaniami.

Realizacja Programu będzie podlegała monitoringowi i ewaluacji, które będą polegały na zbieraniu i analizowaniu informacji w celu ustalenia, czy wyznaczone w ramach Programu zadania są realizowane zgodnie z założonym planem i jakie uzyskano efekty ich wdrożenia. Monitoring będzie prowadzony corocznie na podstawie informacji przekazywanych Koordynatorowi realizacji Programu przez podmioty biorące udział w jego wdrażaniu, przy wykorzystaniu wyznaczonych w dokumencie wskaźników monitoringowych. W poniższej tabeli dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za rok 2020 oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu.

**Tabela 9. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań – Obszar 1**

**Obszar 1:** Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

**Cel operacyjny:** Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

wskaźnik monitoringowy	wartość wskaźnika w 2020 r.	wartość docelowa w 2025 r.
liczba lokalnych kampanii społecznych	3	6
liczba zorganizowanych konferencji	3	7
liczba warsztatów dla dzieci i młodzieży	5	10
liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (i liczba osób, którym udzielono porady)	5 (1 023)	5 (900)
liczba organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, z którymi podjęto współpracę w zakresie działalności informacyjnej i edukacyjnej	2	2

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie i Urząd Miasta Częstochowy.

**Tabela 10. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań – Obszar 2**

**Obszar 2:** Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

**Cel operacyjny:** Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie

wskaźnik monitoringowy	wartość	wartość
------------------------	---------	---------

	<b>wskaźnika w 2020 r.</b>	<b>docelowa w 2025 r.</b>
liczba spotkań zespołu	2	4
liczba spotkań grup roboczych	1 017	917
liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C”	307	280
liczba funkcjonujących punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	4	5
liczba funkcjonujących domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	1	1
liczba funkcjonujących ośrodków interwencji kryzysowej	1	1
liczba funkcjonujących innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	3	3
liczba realizowanych z organizacjami pozarządowymi projektów w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie	0	1
liczba opracowanych materiałów informacyjnych	2	5
liczba wszczętych (i kontynuowanych) procedur „Niebieskie Karty”	402 (132)	380 (120)
liczba rodzin (i osób w rodzinach) objętych procedurą „Niebieskie Karty”	471 (1 648)	450 (1 575)
liczba osób objętych pomocą psychologiczną i terapią psychologiczną	497	450
liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa prawnego	203	195
liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego	471	450
liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa rodzinnego	59	55
liczba programów terapeutycznych	0	1
liczba grup wsparcia i innych grup samopomocowych	1	2
liczba osób objętych pomocą w formie grup wsparcia i innych grup samopomocowych	121	100
liczba domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w mieście (i liczba w nich miejsc)	1 (40)	1 (40)
liczba ośrodków interwencji kryzysowej w mieście (i liczba w nich miejsc)	1 (32)	1 (32)
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z pomocy w formie schronienia w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej	46	40
liczba lokalnych linii telefonicznych dla osób doznających przemocy w rodzinie	1	1
liczba przeprowadzonych rozmów telefonicznych w ramach lokalnych telefonów zaufania i informacyjnych dla osób doznających przemocy w rodzinie	3 703	3 000
liczba e-porad dla osób doznających przemocy w rodzinie	11	30
liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie	7	7
liczba mieszkań wynajętych z zasobu gminy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	1	2
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie (oraz na brak zasadności podejmowania działań)	213 (144)	190 (120)

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie i Urząd Miasta Częstochowy.

### **Tabela 11. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań – Obszar 3**

**Obszar 3:** Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.

**Cel operacyjny:** Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

<b>wskaźnik monitoringowy</b>	<b>wartość wskaźnika w 2020 r.</b>	<b>wartość docelowa w 2025 r.</b>
umieszczenie informatorów na stronie internetowej miasta dwa razy w roku: do 15 lutego i do 15 sierpnia	2	2
przekazanie aktualnego informatora w wersji elektronicznej prezesowi sądu, prokuratorom rejonowym, komendantowi miejskiej policji, komendantom jednostek żandarmerii wojskowej	2	2
liczba osób stosujących przemoc w rodzinie objętych procedurą „Niebieskie Karty”	512	490
liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”	221	190

liczba zakończonych postępowań w sprawach związanych z przemocą w rodzinie przez umorzenie postępowania i odmowę wszczęcia	256	256
liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą w rodzinie przez sporządzenie aktu oskarżenia	208	208
liczba wydanych przez funkcjonariuszy Policji nakazów opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i bezpośredniego otoczenia	1	10
liczba wydanych przez funkcjonariuszy Policji zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia	1	10
liczba podmiotów realizujących programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (i programy psychologiczno-terapeutyczne)	2 (1)	2 (2)
liczba osób, które przystąpiły do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (i programów psychologiczno-terapeutycznych)	71 (10)	105 (20)
liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (i programy psychologiczno-terapeutyczne)	52 (10)	90 (20)
liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (i programu psychologiczno-terapeutycznego) powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie	4 (0)	6 (0)

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie i Urząd Miasta Częstochowy.

#### **Tabela 12. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań – Obszar 4**

**Obszar 4:** Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

**Cel operacyjny:** Zwiększenie poziomu kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

<b>wskaźnik monitoringowy</b>	<b>wartość wskaźnika w 2020 r.</b>	<b>wartość docelowa w 2025 r.</b>
liczba szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	5	15
liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	594	620
liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych (i liczba ich uczestników)	6 (10)	10 (20)

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie i Urząd Miasta Częstochowy.

Monitoring dostarczy informacji pozwalających na ewaluację Programu, która zostanie przeprowadzona po zakończeniu jego realizacji.

W terminie do 31 marca każdego roku Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przekaze do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy sprawozdanie z realizacji Programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

Program ma charakter otwarty. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, zadania w nim wyznaczone mogą zostać zmodyfikowane lub poszerzone.

<b>SPIS TABEL</b>	<b>Strona</b>
Tabela 1. Pomoc świadczona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie osobom dotkniętym przemocą i osobom stosującym przemoc w rodzinie w latach 2017-2020	7
Tabela 2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy w latach 2017-2020	8
Tabela 3. Działalność Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie w latach 2017-2020	9
Tabela 4. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2017-2020	10
Tabela 5. Wsparcie świadczone osobom dotkniętym przemocą przez Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie w latach 2017-2020	12
Tabela 6. Wsparcie świadczone osobom dotkniętym przemocą przez Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepięstwem Stowarzyszenia ETOH w latach 2017-2020	12
Tabela 7. Działania podejmowane przez Komendę Miejską Policji w Częstochowie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2017-2020	13
Tabela 8. Podmioty realizujące w mieście zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	18
Tabela 9. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań – Obszar 1	29
Tabela 10. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań – Obszar 2	29
Tabela 11. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań – Obszar 3	30
Tabela 12. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych zadań – Obszar 4	31